

سلسلهٔ من یرد الله به خیراً یفقهه فی الدین (۱)
خداوند به هر کس اراده خیر داشته باشد او را در دین آگاهی می‌دهد.

خداشناسی برای خرد سالان

نوشتهٔ ابو عبدالله:

إسحاق بن عبدالله بن محمد الدبیری العوضی

چاپ دوم ۱۴۲۰هـ

نام کتاب: خداشناسی برای خردسالان .
تألیف: أبو عبدالله إسحاق بن عبدالله الدبیری العوضی .
ناشر: دار القاسم — عربستان سعودی — ریاض .
تیراژ: ۵۰.۰۰۰ نسخه .
نوبت چاپ دوم: ۱۴۲۰ هـ . ق .

حقوق الطبع محفوظة
کلیه حقوق چاپ محفوظ است

مقدمه مترجم

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ
شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ
وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ
لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ
أَمَّا بَعْدُ:

پس از ستایش و سپاس پروردگار جهانیان و درود بی
پایان بر روان پاک خاتم پیغمبران محمد بن عبدالله و آل
أطهار و صحب اختیارش از آنجائیکه خداشناسی مهمترین
عقیده هر مسلمان می باشد بر خود لازم دانستم تا این
مختصر را به برادران مسلمان خود که در واقع سرنوشت
هر انسان مؤمن در دنیا و آخرت بر آن استوار است تقدیم
دارم .

زیرا اگر انسان مسلمان خدا را نشناسد و برای شناخت آن تلاش و جستجو نکند، نمی‌داند چه کسی او را آفریده، و چه کسی آسمانها و زمین را خلق نموده، پیامبران از سوی چه کسی برای راهنمایی مردم مبعوث شده اند، و ندانستن اینها باعث می‌شود که روز قیامت از جمله جهنمیان باشد .

با توجه به اهمیت مسئله خواستم با تقدیم این کتابچه، به دین مبین اسلام و مسلمانان فارسی زبان جهان خدمتی کرده باشم، و اجر و پاداش را از خداوند متعال خواستارم.

او خوانندگان محترم تقاضا دارم اگر در کتابچه اشتباه و یا خطائی یافتند از آن چشم پوشی کرده ما را معذور دارند .

و در پایان از کسانی که هزینه چاپ و توزیع کتاب را

متحمل شده اند بسیار سپاسگذارم و از خداوند توانا خواهانم آنان را در این گامی که برای نشر فرهنگ اسلام و خدمت مسلمانان جهان برداشته اند موفق و در سایر کارهای خیر توفیق عنایت فرماید .

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین .

أبو عبدالله: إسحاق بن عبدالله دیری

ریاض صفر ۱۴۱۰هـ

س ۱: اگر بتو گفته شد معبود و پروردگار تو کیست؟

ج: بگو معبود و پروردگار من الله است .

س ۲: رب یعنی چه؟

ج: رب یعنی مالك، پروردگار، خالق، پرورش دهنده همه مخلوقات .

س ۳: اگر بتو گفته شد چگونه خدا و پروردگار خود را می‌شناسی؟

ج: بگو او را بوسیله نشانه‌ها و دلایل و مخلوقات او می‌شناسم .

شب و روز و آفتاب و ماه و ستارگان همه از نشانه‌های اوست .

و آسمانها و زمین و آنچه بین آنها و در آنهاست از مخلوقات خداوند هستند، چنانچه خداوند متعال در قرآن

کریم می‌فرماید: ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يَغْشَى اللَّيْلَ
النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مَسْخَرَاتٌ
بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾^(۱).

[همانا پروردگار شما همان خداوندی است که آسمانها
و زمین را در شش روز آفرید، سپس بر عرش مستوی
شد، شب را در روز، و روز را در شب داخل
می‌کند، پشت سر هم و بدون انقطاع، آفتاب و ماه و
ستارگان از دستورات او پیروی می‌کنند، همه مخلوقات
و تصرف در آن فقط از آن خداوند است، الله
پروردگار عالمیان چقدر بلند مرتبه است] س ۴: اگر بتو
گفته شد چرا خداوند تو را آفریده است؟

---

(۱) سوره الأعراف آیه ۵۴ .

ج: بگو خداوند ما را برای عبادت کردن و پذیرش طاعات و اوامر خودش، و اینکه او را به یگانگی بشناسیم، و از آنچه نمی کرده پرهیز کنیم آفریده است.

خداوند تبارك و تعالی می‌فرماید: ﴿وَمَا خَلَقَ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾^(۱).

[جن و انس را فقط برای عبادت و پرستش خودم آفریدم].

شرح آیه کریمه: جن و انس را برای لهو و لعب و بازی نیافریدم، بلکه آنها را آفریده ام تا مرا عبادت نمایند، و در برابر دستورات و نواهی من تسلیم باشند.

و در آیه دیگر می‌فرماید: ﴿إِنَّهُ مِنْ يَشْرِكُ بِاللَّهِ فَقَدْ

---

(۱) سوره الذاریات آیه ۵۶.

حَرَمَ اللهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ^(۱) .

[هر کسیکه شریک برای خداوند قرار دهد و با خداوند یگانه مخلوقاتی را عبادت کند، خداوند بهشت را بر او حرام کرده و جایگاه او آتش جهنم است، مگر اینکه قبل از مردن توبه کند] .

شرك: بمعنی شریک قرار دادن برای خداوند یکتا است، بطوریکه غیر از خدا را صدا کند، و از غیر خداوند رحمت بطلبد، و از غیر خدا ترس و هراس داشته باشد، و یا اینکه التماس و توکل فرد بر غیر خدا باشد، یا عبادتی از عبادات را برای غیر خدا انجام دهد، همه اینها شرك است .

تعریف عبادت: عبادت شامل تمام آن اقوال و افعال و

---

(۱) سوره المائدة آیه ۷۲ .

اعمال ظاهری و باطنی می‌شود که خداوند آنها را دوست دارد و از آنها راضی می‌شود .

و از جمله این عبادتها دعا است که خداوند تبارک و تعالی در قرآن می‌فرماید: ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾^(۱) .

[مساجد از آن خداست، پس با خداوند فرد دیگری را صدا نزنید] .

و دلیل اینکه عبادت غیر از خدا کفر است این آیه قرآن است که خداوند می‌فرماید: ﴿وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾^(۲) .

[کسیکه با خداوند یگانه‌یله و معبودی دیگر را

(۱) سوره الجن آیه ۱۸ .

(۲) سوره المؤمنون آیه ۱۱۷ .

بخواند و بر این عملش هیچ برهان و دلیل ندارد، همانا حساب او نزد پروردگارش هست، و کفار رستگار نمی‌شوند].

آیه اشاره به این مطلب دارد که اگر کسی با خدا معبودی دیگر پرستش نماید، بطوریکه بغیر از خدا کسی دیگر را بخواند و از آن بترسد، و نذر و ذبح و قربانی برای همان معبود انجام دهد، در حالیکه هیچ برهان و دلیل برای عبادت غیر خداوند ندارد، خداوند جزای او را روز قیامت خواهد داد، او در واقع ضرر کرده است، زیرا با این کارهایش کافر شده است، و کافران کامیاب و پیروز نمی‌شوند، و برای همیشه در جهنم باقی خواهند ماند.

و دعا از بزرگترین و عظیمترین انواع عبادتهاست، چنانچه خداوند در قرآن می‌فرماید: ﴿وقال ربکم

ادعوني استجب لكم إن الذين يستكبرون عن عبادتي
سیدخلون جهنم داخرين^(۱) .

[پروردگار شما می‌گوید: مرا بخوانید تا شما را اجابت
نمایم، کسانی‌که از عبادت و پرستش من تکبر ورزند با
ذلت و خواری وارد جهنم خواهند شد] .

از نعمان بن بشیر رضی الله عنه روایت است که رسول اکرم
صلی الله علیه و آله فرمودند: ((الدعاء هو العبادة، ثم قرأ: ﴿وقال ربکم
ادعوني استجب لكم^(۲)﴾^(۳) .

دعا همان عبادت است، سپس رسول اکرم صلی الله علیه و آله آیه
فوق را تلاوت فرمودند .

(۱) سوره غافر آیه ۶۰ .

(۲) سوره غافر آیه ۶۰ .

(۳) امام أحمد، أبوداود، ترمذی، نسائی، ابن ماجه، ابن حبان، حاکم در
مستدرک، هیثمی در موارد الظمان و غیر از اینها .

فصل:

اولین چیزی که خداوند بر بندگان خود فرض کرد، کفر به طاغوت و ایمان بخداوند است، چنانکه خداوند در قرآن می‌فرماید: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾^(۱).

[در هر امت پیامبری فرستادیم تا خدا را عبادت نمایند و از طاغوت پرهیز کنند].

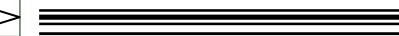
خداوند در این آیه خبر می‌دهد که بسوی همه امتها پیامبرانی برای هدایت و راهنمایی آنها فرستاده شده است،

---

(۱) سوره النحل آیه ۳۶ .

تا راه حق و درست را به آنها نشان دهند، و آنان را از عبادت بتها و طاغوتها بر حذر دارند، و این آیه همچنین دلالت می‌کند که دعوت همهٔ پیامبران بسوی يك چیز است و آن پرستش خدای یگانه و دوری از طاغوت و بتها است .

طاغوت: یعنی آنچه بجز خداوند عبادت شود، و او راضی به این عبادت باشد، یا بمعنای: شیطان، کاهن، ساحر و ستاره شناسی که ادعای علم عیب بوسیلهٔ ستارگان می‌کند، و همچنین کسیکه بغیر از حکم و شریعت خداوند قضاوت و حکم می‌کند و دیگران او را اطاعت می‌کنند طاغوت است .

فصل:

س ۵: اگر بتو گفته شد دین تو چیست؟

ج: بگو دین من اسلام است .

و اسلام یعنی: تسلیم خداوند یگانه شدن، و به طاعات و اوامر و نواهی او گردن نهادن، و از او فرمانبرداری کردن است، و باید با تمامی مسلمانان جهان محبت و دوستی کنیم، و با تمام مشرکین و مخالفین اسلام دشمنی کنیم .

خداوند تبارک و تعالی در قرآن می‌فرماید: ﴿إِنَّ الدِّينَ

عند الله الإسلام^(۱) .

[همانا دین پسندیده نزد خدا و حکم و رضای او در آئین اسلام است] .

و همچنان می‌فرماید: ﴿ومن یتبع غیر الإسلام دیناً فلن یقبل منه وهو فی الآخرة من الخاسرین﴾^(۲) .

[کسیکه دینی غیر از اسلام انتخاب نماید، هرگز از او قبول و پذیرفته نمی‌شود و او در آخرت از زیانکاران و هلاک شوندگان در آتش جهنم می‌باشد، اگر بر غیر دین و آئین اسلام بمیرد، و قبل از مردن توبه نکند] .

ورسول اکرم ﷺ اسلام را چنین تعریف می‌کند: ((أن تشهد أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله وتقیم الصلاة وتؤتی الزکاة وتصوم رمضان وتحج البيت إن

(۱) سوره آل عمران آیه ۱۹ .

(۲) سوره آل عمران آیه ۸۵ .

استطعت إليه سبيلاً^(۱) .

اینکه گواهی دهی که معبود و خدایی حق جز خدای یکتا وجود ندارد، و گواهی بدهی که محمد ﷺ رسول و فرستاده خداست، و نماز را با ارکان و واجبات و سنتهای آن بر پا داری، و زکات مال خود را بدهی، و ماه مبارك رمضان را روزه بگیری، و فریضه حج را ادا نمایی در صورتی که استطاعت و قدرت داشته باشی .

معنای ((لا إله إلا الله)):

یعنی: هیچ معبود و پروردگار حقی بجز خدای یگانه نیست .

خداوند تبارك و تعالی در قرآن می‌فرماید: ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ

(۱) امام مسلم در صحیح، نقل از حدیث جبریل رضی الله عنه که عمر بن الخطاب رضی الله عنه راوی آن است .

سیهدين وجعلها كلمة باقية في عقبه لعلهم يرجعون^(۱) .

[ای رسول ما بیاد آور هنگامی که ابراهیم علیه السلام به پدر و قومش گفت: ای بت پرستان، من از معبود شما بیزارم، و جز خدایی را که مرا آفریده — و البته ما را هدایت خواهد کرد — نمی‌پرستم، و این خدا پرستی را بر همه ذریه و نسل خود تا قیامت کلمه ای باقی گردانید تا همه فرزندانش بخدای یکتا رجوع کنند].

و همچنان خداوند از زبان ابراهیم علیه السلام در سوره ای دیگر می‌فرماید: ﴿ووصی بها ابراهیم بنیه و یعقوب یا بنی ان الله اصطفی لكم الدین فلا تموتن الا وانتم مسلمون^(۲) .

[ابراهیم و یعقوب علیهما السلام فرزندان خود را جمع

(۱) سوره الزخرف آیه ۲۶ — ۲۷ .

(۲) سوره البقره آیه ۱۳۲ .

کرده و به تسلیم بودن در برابر فرمان خدا سفارش و توصیه نمودند، بدینگونه که ای فرزندان ما، خداوند برای شما دین را برگزید، پیوسته از آن آئین پیروی کنید و تا هنگام جان سپردن بجز تسلیم رضای خدا نباشید].

فصل:

و دلیل بر إقامة نماز و ادای زکات آیه قرآن کریمه است که خداوند می‌فرماید: ﴿وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾^(۱).

[و به آنها امر نشد بجز اینکه خدای یکتا و یگانه را با اخلاص کامل عبادت کنند، و آئین و دینهای دیگر را ترک کنند، و به دین حنیف و پاک اسلام داخل شوند، و نمازهای پنجگانه را در اوقات معین شده با شروط و ارکان و آداب آن بر پا دارند، و زکات مال خود را که

---

(۱) سوره البینه آیه ۵ .

خدا واجب کرده به فقراء و مساکین صالح بدهند، و این دین و آئین ملت قیّم و مستقیم و باقی است که بنده را به رضای خدا و بهشتهای جاویدان و همیشگی می‌رساند، و از عذاب و خشم خداوند دور می‌کند].

پس در این آیه کریمه بزرگترین چیزی که به ما امر شده — توحید — یعنی: یکتا پرستی و براءت از شرك و مشرکان است .

و بزرگترین چیزی که ما از آن نهی شده ایم — شرك — یعنی: برای خداوند شريك قرار دادن و شرك ورزیدن است .

و در این آیه خداوند امر فرمودند تا نماز را بر پا داشته و زکات مال خود را ادا نماییم و اینها از مهمترین اوامر دین مبین اسلام هستند، و آنچه بعد از این عبادتها می‌آید تابع توحید و یکتا پرستی است .

فصل:

و دلیل فرضیت روزه خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: ﴿يا أيها الذين آمنوا كتب عليكم الصيام كما كتبت على الذين من قبلكم لعلكم تتقون أياماً معدودة فمن كتم منكم مريضاً أو على سفر فعدة من أيام أخر وعلى الذين يطيقونه فدية طعام مسكين فمن تطوع خيراً فهو خير له وأن تصوموا خير لكم إن كنتم تعلمون، شهر رمضان الذي أنزل فيه القرآن هدى للناس وبينات من الهدى والفرقان فمن شهد منكم الشهر فليصمه ومن كان مريضاً أو على سفر فعدة من أيام أخر يريد الله بكم اليسر ولا يريد بكم العسر ولتكملوا العدة ولتكبروا الله على ما هداكم ولعلكم تشكرون﴾^(۱).

(۱) سوره البقرة آیه ۱۸۳ - ۱۸۵ .

[در سال دوم هجرت روزه بر مسلمانان فرض شد و خداوند خطاب به مؤمنان فرمودند: ای کسانی که ایمان آوردید، روزه بر شما فرض شد همچنانکه بر امتهای قبل از شما فرض شده بود، تا راه تقوی و پرهیزگاری را در پیش گیرید، به اوامر خداوند عمل کرده و از آنچه نهی کرده دوری کنید، روزهای محدودی بر شما فرض شده، یعنی یکماه در سال تا شما دچار مشقت و سختی نشوید، و کسیکه از شما مریض و یا مسافر بود می‌تواند روزه نگیرد و بعد از ماه رمضان قضای آن را بجا آورد، و کسانی که نمی‌توانند روزه بگیرند بسبب پیری و یا مریضی که انتظار ندارند از آن مرض شفا یابند، می‌توانند روزه نگیرند و بجای آن هر روز به مسکینی فدیة دهند، و بر چنین فردی قضا واجب نیست، اگر توانایی دارند روزه گرفتن برای آنها بهتر است، زیرا روزه باعث مغفرت گناهان و شفا

یافتن از مرضها می‌شود — این آیه هنگامی که روزه واجب نبود نازل شد، و وقتی این آیه نازل شد روزه بر مسلمانان واجب و فرض گردید — خداوند بعد از آن می‌فرماید: ماه رمضان ماهی مبارک است که در آن قرآن برای هدایت مردم نازل شده، و در قرآن هدایت، و نور، و إرشاد، و دلایل واضح برای نجات راه است، پس کسیکه ماه رمضان را دریافت روزه بگیرد، و کسیکه مریض و یا مسافر بود می‌تواند روزه نگیرد و بعد از رمضان قضای آنها را بجای آورد، خداوند برای شما آسانی می‌خواهد، نه سختی و دشواری، پس روزه^۱ ما مبارک رمضان را کامل بگیرید و عظمت و بزرگی خداوند را یاد کنید، زیرا او شما را به راه مستقیم هدایت کرده تا او را عبادت کنید، پس شایسته است سپاسگذار خداوند باشید].

دلیل حج و زیارت خانه خدا:

خداوند در قرآن می‌فرماید: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾^(۱).

[خداوند تبارک و تعالی زیارت و حج خانه خود را بر تمامی مسلمانان در سال هجرت واجب نمود و شرایط و وجوب حج عبارتند از:

۱ — اینکه حاج استطاعت مالی، و استطاعت بدنی داشته باشد.

۲ — راه رفت و برگشت امنیت داشته و خطر ترس و خوفی در آن نباشد.

و کسیکه حج خانه خدا را انکار کند خدا از اوست و

---

(۱) سوره آل عمران آیه ۹۷.

جن بی نیاز است و به کسی احتیاج ندارد].
اگر یکی از این شرطها کم باشد حج واجب
نمی‌شود.

فصل:

أصول ایمان:

ایمان شش اصل دار که عبارتند از:

- ۱ — ایمان بخدا .
- ۲ — ایمان به فرشتگان خداوند .
- ۳ — ایمان به کتابهای خداوند .
- ۴ — ایمان به فرستاده ها و پیامبران خداوند .
- ۵ — ایمان به روز آخرت: یعنی روز رستاخیز .
- ۶ — ایمان به قضا و قدر، خیر و شر آن .

و دلیل ایمان آوردن بخدا حدیث عمر بن الخطاب رضی الله عنه

است که وقتی جبریل علیه السلام نزد رسول اکرم صلی الله علیه و آله آمد و از

آنحضرت ﷺ در بارهٔ اسلام و ایمان و احسان پرسیدند .

و جزوی از متن حدیث چنین است:

((... قال فأخبرني عن الإيمان؟ قال أن تؤمن بالله
وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر وتؤمن بالقدر
خيره وشره، قال: صدقت ...))^(۱) .

جبریل عليه السلام فرمود: ایمان چیست؟

رسول اکرم ﷺ در جواب فرمودند: ایمان عبارتست
از اینکه به خدا، فرشتگان خدا، کتابهایش، فرستادگان
خداوند، روز قیامت، خیر و شر تقدیر ایمان بیاوری،
جبریل عليه السلام فرمودند: درست است .

---

(۱) صحیح امام مسلم در صحیح .

فصل:

س ۶: اگر بتو گفته شد پیامبر و کسیکه بسوی تو فرستاده شده کیست؟

ج: بگو محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبد مناف است، خداوند او را از میان قبیله قریش انتخاب نمود، و قبیله قریش بهترین اولاد حضرت اسماعیل علیه السلام هستند.

و خداوند متعال محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله را بسوی تمامی جهانیان، انس و جن، سفید، و سیاه و سرخ، فرستاده، و هیچ فرقی بین عرب و عجم و غیره بجز با تقوی و پرهیزگاری نیست، و خداوند بر رسول خود صلی الله علیه و آله قرآن

کریم و سنت را نازل نمود تا با حکمت، آگاهی و هوشیاری مردم را بسوی اخلاص و توحید در عبادت دعوت کند، و از پرستیدن بتها، سنگها، درختان، انبیاء، صالحین، فرشتگان، و غیره بر حذر دارد، در نتیجه پیامبر ﷺ مردم را بسوی توحید و ترك شرك و بت پرستی دعوت نمود و با آنها جهاد و مبارزه کرد تا شرك را ترك کرده و به عبادت خدای یکتا روی آورند .

خداوند در قرآن می‌فرماید: ﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أَشْرِكُ بِهِ أَحَدًا﴾^(۱) .

[ای محمد به مردم بگو من خدای خود را بیگانگی می‌پرستم و هرگز کسی را با او شریک نمی‌گردانم] .
و همچنین خداوند در قرآن می‌فرماید: ﴿قُلِ اللَّهُ

(۱) سوره الجن آیه ۲۰ .

أعبد مخلصاً له ديني^(۱) .

[ای محمد باز بگو به مشرکان: من خدای یکتا را می‌پرستم و دینم را خاص و خالص برای او می‌گردانم] .
و باز می‌فرماید: ﴿قُلْ إِنَّمَا أَمْرٌ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أَشْرِكُ بِهِ إِلَهٌ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبٌ﴾^(۲) .

[ای محمد بگو من مأمورم که خدای یکتا را پرستش نمایم و به او شرک نورزم و شریک قرار ندهم، و مردم را بسوی او دعوت کنم تا به او ایمان بیاورند، و او را خدای یکتا بدانند، و از او اطاعت و پیروی کنند، و معاد و بازگشت همه ما بسوی اوست] .

و همچنین می‌فرماید: ﴿قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَسُنَّ

(۱) سوره الزمر آیه ۱۴ .

(۲) سوره الرعد آیه ۳۶ .

أشركت ليحبطن عملك ولتكونن من الخاسرين بل الله
فاعبد وكن من الشاكرين ﴿١﴾ .

[ای محمد به مشرکان قریش بگو: ای نادانان، مرا امر
می‌کنید تا غیر خدا را عبادت کنم؟ سپس می‌فرماید: ای
محمد بر تو و بر پیامبرانی که قبل از تو فرستاده شده اند
وحی شد که هر کس برای خداوند شریک قائل شود،
همه اعمال و کردار نیک او باطل می‌شود، و او در دنیا و
آخرت جزو زیانکاران است، ای محمد بگو من فقط
خدای یگانه را می‌پرستم و او را بر نعمتهایی که به من
ارزانی داشته از قبیل نبوت، رسالت، عصمت، هدایت، و
غیر از اینها شکر و سپاس می‌گویم.] .

(١) سوره الزمر آیه ٦٤ — ٦٦ .

فصل:

ایمان به معاد:

یکی از اصول ایمان که انسان را از کفر نجات می‌دهد، ایمان به معاد و روز رستاخیز است، در آن روز انسان جلوی پروردگار حاضر می‌شود و جزاء و پاداش اعمال خود را خواهد دید، و اگر عمل خوب انجام داده وارد بهشت، و اگر عمل بد انجام داده وارد جهنم می‌شود، و همه اینها حق است، و ایمان به آن واجب است .

خداوند در قرآن می‌فرماید: ﴿منها خلقناکم وفيها

نعیدکم ومنها نخرجکم تارة أخرى﴿^(۱)﴾ .

[ما شما را از خاک آفریدیم و به خاک باز می‌گردانیم و بار دیگر روز قیامت شما را از خاک بیرون می‌آوریم] .

و همچنین خداوند می‌فرماید: ﴿وإن تعجب فعجب قولهم إذا کنا تراباً أئنا لفي خلق جدید أولئک الذین کفروا برهم وأولئک الأغلال في أعناقهم وأولئک أصحاب النار هم فيها خالدون﴾^(۲) .

[ای محمد! اگر از ایمان نیاوردن آنها به رسالت و نبوت تعجب می‌کنی، عجیب تر از آن این است که آنها بعثت و روز رستاخیز را انکار می‌کنند، و با وجود دلایل قاطع و برهانهای واضح و قوی می‌گویند: اگر ما مردیم و به خاک تبدیل شدیم آیا دو باره خلق خواهیم شد؟ اینها با چنین

(۱) سوره طه آیه ۵۵ .

(۲) سوره الرعد آیه ۵ .

حرفهایی به پروردگار خود کفر ورزیدند، و روز قیامت زنجیرها و حلقه های آهنین به گردن آنها خواهد بود، و از جمله جهنمیان بشمار میروند، و در جهنم همیشه باقی خواهند ماند، و هیچگاه از آن خارج نخواهند شد].

در این آیه کریمه، کسی که روز قیامت و رستاخیز را انکار نماید کافر قرار داده شده، و برای همیشه در جهنم باقی خواهد ماند، خداوند ما و شما را از هر گونه کفر و کردار کفر آمیز محفوظ نگه دارد.

و این آیه کریمه شامل اخلاص در عبادت، نهی از عبادت غیر خدا و همه آن چیزی که رسول خدا ﷺ برای تبلیغ آن فرستاده شده می شود، و این دین و آئین خداوند است که مردم را بسوی یگانه پرستی دعوت می کند و در راه آن جهاد و مبارزه می کند، چنانکه خداوند در قرآن کریم می فرماید: ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ

الدين لله ﴿١﴾ .

[خداوند تبارك و تعالی به رسول خود ﷺ و مؤمنان دستور می‌دهد تا با مشرکان همیشه و پی در پی جهاد نمایند و هیچگونه فتنه، فساد، ظلم، ستم و شرکی باقی نماند، و دین فقط از آن خدا شود، و بجز خداوند کسی دیگر عبادت و پرستش نشود].

---

(١) سورة الأنفال آیه ٣٩ .

فصل:

بعثت حضرت محمد ﷺ

خداوند تبارك و تعالى محمد بن عبدالله ﷺ را در سن چهل سالگی به پیامبری برگزیدند، رسول خدا ﷺ در مکه مردم را بسوی اخلاص عبادت، یگانه پرستی و ترك عبادت غیر خدا دعوت نمود، سپس خداوند او را از مکه به بیت المقدس و از آنجا بسوی آسمان بالا برد که آنرا معراج می‌نامند، و در آنجا نمازهای پنجگانه بر رسول خدا ﷺ و امتش بدون هیچ واسطه ای بین او و خدا فرض شد، سپس بعد از اینکه رسول خدا ﷺ سیزده سال در مکه مردم را به یگانه پرستی دعوت نمود، خداوند به وی دستور داد تا به مدینه هجرت نماید، و در راه خدا جهاد و مبارزه کند، وی حدود ده سال در مدینه برای نشر دین و آئین خداوند جهاد کرد تا اینکه مردم دسته دسته به دین

اسلام گرویدند، و هنگامی که عمرش به شصت و سه سالگی رسید، خداوند دین را کامل کردند، و رسول الله ﷺ دین را به مردم رساندند، خداوند به رسولش ﷺ خبر داد که اجل او نزدیک شده و بزودی دنیا را بسوی آخرت و لقای خداوندی وداع خواهد گفت .

از عائشه رضي الله عنها روایت است که فرمودند:
(توفي النبي ﷺ وهو ابن ثلاث وستين سنة)^(۱) .

رسول اکرم ﷺ در سن شصت و سه سالگی دنیا را وداع گفتند .

---

(۱) متفق عليه .

فصل:

اولین پیامبران و رسل خدا نوح عليه السلام و آخرین آنها محمد بن عبدالله صلى الله عليه وسلم می‌باشد .

خداوند تبارك و تعالى می‌فرماید: ﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نوح والنبيين من بعده ...﴾^(۱) .

[خداوند تبارك و تعالى به رسول الله صلى الله عليه وسلم می‌فرماید: ما بسوی تو وحی فرستادیم چنانکه بسوی نوح و انبیائی که بعد از او فرستاده شده اند وحی فرستادیم] .
و همچنین خداوند می‌فرماید: ﴿وما محمد إلا رسول ...﴾^(۲) .

[محمد صلى الله عليه وسلم نیست بجز رسول و فرستاده خدا] .
و باز در آیه دیگر می‌فرماید: ﴿وما كان محمد أباً

(۱) سوره النساء آیه ۱۶۳ .

(۲) سوره آل عمران آیه ۱۴۴ .

أحد من رجالكم ولكن رسول الله وخاتم النبيين وكان الله
بكل شيء عليماً^(۱) .

[محمد ﷺ پدر هیچیک از مردان شما نبود، نه پدر زید بن حارثه، و نه غیر از او، چون محمد ﷺ پسری نداشت که بزرگ شود، بلکه تمامی پسرانش در کودکی دنیا را وداع گفتند، رسول اکرم ﷺ داری چهار فرزند پسر شد، سه تن آنها یعنی: قاسم، طیب، و طاهر ﷺ مادرشان خدیجه رضی الله عنها، و ابراهیم ﷺ از ماریه قبطیه رضی الله عنها متولد شدند، پس بر رسول الله ﷺ حرام نیست تا با زنی که زید بن حارثه طلاق داده بود ازدواج نماید، چون زید بن حارثه پسر او نیست در حالیکه مردم او را زید بن محمد صدا می‌کردند، و آنهم قبل از ابطال و

(۱) سوره الأحزاب آیه ۴۰ .

نابودی تبنی واحکام آن بود^(۱) .

(۱) تبنی به معنای: به فرزندى قبول کردن است، در جاهلیت و صدر اسلام تبنی رواج داشت و آنهم: وقتی جوان با شهادت و شجاع که صفات خوب در او وجود داشت او را فرزند خود قرار داده و به او بعد از مردن کسی که او را به فرزندى خود در آورده و به او نسبت داده می‌شد میراث يك پسر می‌دادند، خداوند با نازل کردن آیه: ﴿أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ...﴾ سوره الأحزاب آیه ۵، تبنی را نسخ و باطل فرمودند .

تفسیر آیه: [پسر خوانده ها را به پدرانشان نسبت دهید، این نزد خداوند به عدل و راستی نزدیکتر است، و اگر پدرانشان را نمی‌شناسید آنها برادران دینی و یاران شما هستند] .

برای اطلاع بیشتر به قصه زید بن حارثه می‌توانید به کتابهای زیر مراجعه کنید:

- ۱ — الإصابة لابن حجر العسقلانی (۳/۲۴ — ۲۶) ترجمه (۲۸۸۴) .
- ۲ — أسد الغابة، لابن الأثیر (۲/۲۸۱ — ۲۸۴) ترجمه (۱۸۲۹) .
- ۳ — الدر المنثور، للسيوطي (۶/۵۶۳ — ۵۶۴) سوره الأحزاب .

فصل:

بخشی از اعتقادات سلف و پیشینیان امت محمد ﷺ

(۱): از اصول اهل سنت و جماعت:

ما باید به آنچه در قرآن و سنت صحیح رسول اکرم ﷺ وارد شده است اعم از امور غیبی و یا ظاهری ایمان داشته باشیم، هر چند حقیقت و واقعیت معنای آنرا ندانیم، مانند:

آسایش و راحتی در قبر و عذاب آن .

باید به آسایش و عذاب قبر ایمان داشته باشیم، به این معنی که قبر مؤمن وسیع و نورانی می‌شود و دری از درهای بهشت برویش باز می‌شود، و قبر کافر تنگ شده و دری از درهای جهنم بروی او گشوده می‌شود .

خداوند از آل فرعون خبر داده که در قبرهایشان قبل از بر پا شدن قیامت عذاب داده می‌شود، و آتش جهنم

هر روز صبح و شام بر آنها عرضه می‌شود، چنانکه می‌فرماید: ﴿وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ يَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾^(۱).

[و عذاب سخت بر آل فرعون فرا رسید — و همه به دریا هلاک، و غرق شدند — اینک آتش دوزخ را صبح و شام بر آنها عرضه می‌دارند، و چون روز قیامت شود خطاب آید که فرعونیان را بسخت‌ترین عذاب جهنم وارد کنید].

از رسول اکرم ﷺ به ثبوت رسیده است که فرمودند: ((إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ، حَتَّى إِثْنَهُ يَسْمَعُ قَرَعَ نَعَاهُمْ، أَتَاهُ مَلَكَانِ،

(۱) سوره غافر آیه ۴۵ — ۴۶ .

فیععدانه، فیقولان له: ما كنتَ تقول في هذا الرجل؟
— حمد — فأما المؤمن فيقول: أشهد أنه عبد الله
ورسوله، فيقال: انظر إلى مقعدك من النار، قد أبدلك
الله به مقعداً من الجنة، فيراهما جمعياً، ويفسح له في قبره
سبعون ذراعاً، ويملاً عليه خضراً إلى يوم يبعثون .
وأما الكافر أو المنافق، فيقال له: ما كنتَ تقول في
هذا الرجل؟ فيقول: لا أدري، كنتُ أقول ما يقول
الناس، فيقال له: لا دريتَ ولا تليت، ثم يضرب
بطراق من حديد ضربة بين أذنيه، فيصبح صيحة
يسمعا من يليه غير الثقلين، ويضيق عليه قبره حتى
تختلف أضلاعه^(١) .

وقتی که بنده خدا دفن شد و دوستانش از اطراف

(١) متفق عليه .

او دور شدند — و او صدای پای آنها را می‌شنود —
 دو فرشته نزد او می‌آیند و او را می‌نشانند و به او
 می‌گویند: در مورد این مرد چه می‌گفتی؟ — یعنی
 محمد ﷺ — پس اگر مؤمن باشد می‌گوید: گواهی
 می‌دهم که او بنده و فرستادهٔ خداست، پس به او
 گفته می‌شود: نگاه کن بسوی جایگاهت که از جهنم
 است، و باریتعالی آنرا به جایگاه و مسکنی از بهشت
 تبدیل کرده، و همهٔ آنرا می‌بیند، و قبر او هفتاد ذراع
 وسعت پیدا می‌کند، و از گلها و سبزیها تا روز قیامت
 پر می‌شود، و اما کافر و یا منافق به او گفته می‌شود:
 چه می‌گفتی در بارهٔ مردی که میان شما ظهور کرد؟
 جواب می‌دهد: نمی‌دانم، آنچه مردم می‌گفتند،
 می‌گفتم، پس به او گفته می‌شود: ندانستی و نخواندی،
 سپس ضربتی با چکشی از آهن بین دو گوش او زده

می‌شود و او فریاد و نعره ای می‌کشد که بجز انس و جن سایر اطرافیانش آواز او را می‌شنوند، و قبر بر او تنگ می‌شود تا اینکه دنده هایش در هم شکسته شود

فصل:

(۲) حشر، پاداش، و جزاء:

أهل سنت و جماعت ایمان به روز رستاخیز را واجب می‌دانند، و در آن روز نیکوکاران پاداش عمل نیک، و بدکاران جزای عمل بد خود را خواهند دید، و مُنْکِرِ روز قیامت و پاداش و جزاء؛ را کافر می‌دانند، خداوند در قرآن ذکر کرده که أهل قبور را در آن روز زنده خواهد کرد، چنانکه می‌فرماید:

﴿زَعِمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن لَّنْ يَبْعَثُوا قُلُوبًا بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ بِمَا كَفَرْتُمْ وَذَلِكُمْ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾^(۱).

[کافران گمان کردند هرگز پس از مرگ برانگیخته

(۱) سوره التباين آیه ۷ .

نمی‌شوند، ای رسول خدا به آنها بگو: بخدای من سوگند که البته برانگیخته می‌شوید، و سپس به نتیجهٔ اعمال خود می‌رسید، و این برای خداوند بسیار آسان است].

و همچنین انساها روز رستاخیز از تمامی کردار نیک و بد، بزرگ و کوچک که در زندگی انجام داده اند بازخواست خواهند شد، چنانکه خداوند می‌فرماید:

﴿ووضع الكتاب فتری المجرمین مشفقین مما فیہ
ویقولون یاویلتنا مال هذا الكتاب لا یغادر صغیرة ولا
کبیرة إلاّ أحصاها ووجدوا ما عملوا حاضراً ولا یظلم
ربک أحداً﴾^(۱).

[و در آنروز نامهٔ اعمال نیک و بد خلق را پیش نهند، و اهل گناه و معصیت را از آنچه در نامهٔ عمل آنهاست

(۱) سورهٔ الکهف آیهٔ ۴۹ .

ترسان و هراسان می‌بینی که در حالی که با خود می‌گویند: ای وای بر ما، این چگونه کتابی است که اعمال كوچك و بزرگ ما را سر موی فرو نگذاشته جز آنکه همه را يك يك شمرده است، و در آن کتاب همهٔ اعمال خود را حاضر می‌بینند، و خدا به هیچ کس ستم نمی‌کند].

مؤمن حساب او آسان است و شادمانه و مسرور بطرف خویشان خود خواهد رفت .

اما کافر حسابش سخت و دشوار است، و ناراحت و وحشت زده از شدت حساب و بدی سرنوشت آرزو می‌کند ای کاش خاک بود تا چنین به آتش کفر نمی‌سوخت.

و خداوند بعد از این خلاق را بر اساس اعمال و کرداشان مجازات می‌دهد، نیکوکاران را پاداش می‌دهد، و

بدکاران را به سزای اعمالشان می‌رساند .

باریتعالی می‌فرماید: ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ
أَحْسَنُوا بِالْحَسَنَىٰ﴾^(۱) .

[و آنچه در آسمانها و زمین است، همه ملك خداست، تا
بدکاران را بسبب اعمالشان به کیفر برساند، و نیکوکاران
را پاداش نیکوتر عطا کند] .

---

(۱) سوره النجم آیه ۳۱ .

فصل:

(۳): وظیفهٔ مسلمانان در برابر رسول خدا ﷺ:

ایمان به رسول الله ﷺ بر ما مسلمانان واجب است، همچنین از او امر و دستورات او باید پیروی کنیم، و از آنچه نهی کرده دوری جوئیم، و بر ما واجب است که او را خاتم و سید همهٔ پیامبران بدانیم، ایمان هیچ بنده ای درست نمی‌شود مگر اینکه باور و یقین داشته باشد که محمد ﷺ فرستادهٔ خدا بسوی انس و جن تا روز قیامت است، و هیچ پیامبری بعد از او نخواهد آمد، و خداوند شفاعت عظمی را به او اختصاص داده است، و آن شفاعت روز قیامت است، هنگامی که خداوند بین بندگانش قضاوت می‌کند و همهٔ انبیاء از شفاعت نزد خدا خودداری می‌کنند، در این وقت رسول اکرم ﷺ زیر عرش خداوند به سجده می‌افتد و از

خداوند اجازه می‌خواهد تا در بارهٔ اهل محشر شفاعت کند، در این حال خداوند می‌گوید: ((یا محمد ارفع رأسك وسل تعطه واشفع تشفع)).

ای محمد سرت را بلند کن و سؤال کن آنچه می‌خواهی به تو داده خواهد شد، و شفاعت کن که شفاعت تو پذیرفته می‌شود.

فصل:

(۴) محبت و دوست داشتن یاران و صحابه[ؓ] رسول خدا

^ﷺ و [ؓ]:

وظیفه[ؑ] هر مسلمان است که فضایل صحابه[ؓ] رسول خدا را بداند، خوبیها و نیکیهای آنها را یادآوری نماید، آنها را در ایمان آوردن به قرآن و سنت از ما سبقت گرفتند، در راه تبلیغ رسالت اسلام به مردم از جان و مال گذشتند، و در راه خدا جهاد و مبارزه کردند؛ تا اسلام را به ما و همه[ؑ] مسلمانان جهان رساندند، قرآن و سنت را حفظ نمودند، و با کمال امانتداری و درستی به نسل بعدی منتقل کردند، پس بر ماست که همه[ؑ] این نیکیها را بیاد داشته باشیم، برای آنها درود فرستاده، استغفار کنیم، چنانچه خداوند در قرآن کریم میفرماید: ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا

اغفر لنا ولإخواننا الذين سبقونا بالإيمان ولا تجعل في
قلوبنا غلاً للذين آمنوا ربنا إِنَّكَ رؤوف رحيم^(۱) .

[و کسانی که بعد از مهاجرین و انصار می‌آیند، یعنی
تابعین و همه مؤمنان دعایشان به درگاه خداوند این است
که: پروردگارا! ما و همه برادران دینی ما را که در ایمان
آوردن از ما سبقت گرفتند بیامرز و در دلهای ما
هیچگونه کینه و حسدی نسبت به مؤمنان قرار مده،
پروردگارا! تو بسیار بخشنده و مهربانی].

و در آیه دیگر می‌فرماید: ﴿محمد رسول الله والذين
معه أشداء على الكفار رحماء بينهم تراهم ركعاً سجداً
يبتغون فضلاً من ربهم ورضواناً سيماهم في وجوههم من
أثر السجود ذلك مثلهم في التوراة ومثلهم في الإنجيل

(۱) سوره الحشر آیه ۱۰ .

كزْرِعْ اُخْرَجْ شَطَاةَ فَاَزْرَهُ فَاَسْتَغْلِظْ فَاَسْتَوِي عَلٰى سَوْقِهِ
يُعْجَبُ الزَّرَاعُ لِيَغِيْظَ بِهَمِّ الطَّفَارِ وَعَدَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
وَعَمَلُوْا الصّٰلِحٰتِ مِنْهُمْ مَّغْفِرَةً وَّ اَجْرًا عَظِيْمًا^(۱) .

[محمد فرستاده خداست، و یاران او بر کفار بسیار سخت اند و با یکدیگر بسیار مهربانند، آنها را در رکوع و سجده می‌بینی در حالی که فضل، رحمت، و خشنودی خداوند را از او می‌خواهند، بر رخسالشان از اثر سجده نشانه‌های — نورانیت پدیدار است — وصف حال آنها در تورات و انجیل آمده است که مثال آنها به دانه‌ای می‌ماند که چون تازه سر از خاک بیرون آورده، جوانه‌ای نازک و ضعیف است، سپس سخت و قوی می‌شود، در نتیجه بر ساق خود محکم و قوی می‌ایستد، بطوریکه

---

(۱) سوره الفتح آیه ۲۹ .

دهقانان در تماشای آن حیران مانند، أصحاب محمد نیز این چنین بودند، از ضعف به قوت رسیدند، تا کافران جهان از قدرت آنها بخشم آمدند، خداوند وعده داده است که هر کس از آنها در ایمان خودش ثابت و پایدار بماند و اعمال نیک انجام دهد، او را بخشیده و پاداشی بزرگ عنایت فرماید].

و رسول اکرم ﷺ می‌فرماید: ((لا تسبوا أصحابي فوالذي نفسي بيده! لو أن أحدكم أنفق مثل أحدٍ ذهباً ما بلغ مدَّ أحدهم ولا نصيفه))^(۱).

یاران مرا ناسزا نگوئید و دشنام ندهید، سوگند به ذاتی که حیاتم در دست اوست اگر یکی از شما به اندازه کوه اُحد طلا انفاق نماید، انفاق و بخشش او به مقدار

(۱) امام احمد، بخاری، مسلم، ابوداود، ترمذی، و ابن ماجه .

انفاق و بخشش يك كف دست آنها و حتى نصف آن
نمی‌رسد .

فصل:

(۵) وظیفهٔ مسلمانان در برابر خلفای راشدین رضی الله عنهم:
ما باید خلفای راشدین را دوست داشته باشیم، و از
خداوند برای آنها طلب رضایت کنیم، و اعتقاد داشته
باشیم که ترتیب خلافت آنها بر اساس فضیلت و برتری
آنها بر یکدیگر است، همچنانکه گذشتگان ما این اعتقاد
را داشتند که ابوبکر در خلافت و فضیلت بر همه مقدم
است، و سپس عمر، و بعد عثمان، و سرانجام علي رضي
الله عنهم أجمعين .

و ابوبکر بر همه مقدم است زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله در
روزهای آخر زندگی خویش هنگامی که مریض شدند
وی را بر همهٔ یاران خویش مقدم کرد و او را امام قرار

داد تا مردم در نماز به او اقتدا کنند .

از جبیر بن مطعم رضی الله عنه روایت است که: ((أنت امرأة النبي ﷺ فأمرها أن ترجع إليه، قالت: أرأيت إن جئت ولم أجدك؟ — كأنها تقول الموت — قال ﷺ: إن لم تجدني فأني أبا بكر))^(۱) .

زنی نزد پیامبر ﷺ آمد و با او در مورد مسئله ای سخن گفت سپس فرمودند: اگر کارت تمام شد برگرد، آن زن گفت: ای رسول الله اگر برگشتم و شما را نیافتم چه کنم؟ — قصد این زن این است که اگر آمدم و شما دنیا را وداع گفته بودی در اینحال مرا خبر ده چه کنم — فرمودند: اگر مرا نیافتی نزد ابوبکر بیا .
و همچنین در حدیث دیگر آمده: از عبدالله بن سلمه

(۱) إمام بخاري، مسلم، ترمذي .

روایت است که می‌گوید: ((سمعت علیاً رضی الله عنه یقول: خیر الناس بعد رسول الله ﷺ أبوبکر، وخیر الناس بعد أبي بکر عمر))^(۱).

از علي بن أبي طالب رضی الله عنه شنیدم که می‌فرمود: بهترین مردم بعد از رسول الله ﷺ أبوبکر، و بهترین مردم بعد از أبوبکر، عمر می‌باشد — و در روایتی — علي رضی الله عنه می‌گوید: آیا شما را از بهترین مردم در امت محمد ﷺ بعد از رسول الله ﷺ مطلع سازم؟ أبوبکر، و بعد از أبوبکر، عمر بهترین این امت هستند.

و همچنین صحابه با إجماع أبوبکر را مقدم ساختند، و هنگامی که أبوبکر وصیت کرد تا عمر بعد از او خلیفه شود صحابه بر خلافت عمر إجماع نمودند، و سپس أهل

(۱) إمام أحمد، بخاری، ابن ماجه .

رأى و مشورت عثمان را مقدم ساختند، و صحابه بر آن إجماع نمودند، و سپس علي با إجماع أهل آن زمان خلیفه مسلمین شد .

ناگفته نماند که در فضیلت خلفای راشدین احادیث زیادی وارد شده که بعضی از آنها چنین است:

از حذیفه بن الیمان روایت است که رسول الله ﷺ فرمودند: ((إني لا أدري ما قدر بقائي فيكم فاقعدوا بالذنين من بعدي، وأشار إلى أبي بكر وعمر))^(۱) .

من نمی‌دانم چه مقدار در بین شما زنده خواهم بود، ولی بعد از مردن من به آن دو نفری که بعد از من خواهند بود اقتدا کنید، و به ابوبکر و عمر اشاره فرمودند .

(۱) إمام أحمد، ترمذی، ابن ماجه، ابن حبان و غیر از آنها .

از انس بن مالک رضی الله عنه روایت است که ((قيل يا رسول الله! أي الناس أحب إليك؟ قال: عائشة، قيل: من الرجال؟ قال: أبوها))^(۱) .

به رسول اکرم صلی الله علیه و آله گفته شد: چه کسی از ما نزد تو محبوبتر است؟ فرمودند: عائشة، گفتند: از مردها؟ فرمودند: پدرش، یعنی أبوبکر .

((عن أبي ذر رضی الله عنه قال سمعت رسول الله صلی الله علیه و آله يقول: إنَّ الله وضع الحق على لسان عمر، يقول به))^(۲) .

أبوذر رضی الله عنه میگوید: از رسول اکرم صلی الله علیه و آله شنیدم که فرمودند: خداوند سخن حق و راست را بر زبان عمر قرار داده تا اینکه با آن سخن بگوید .

((عن أنس بن مالك رضی الله عنه أن رسول الله صلی الله علیه و آله صعدَ

(۱) إمام بخاري، مسلم، ترمذي و ابن ماجه .

(۲) إمام أحمد، أبوداود، ابن ماجه و ابن سعد ..

أُحَدِّثُ وَأَبُوبَكْرٍ وَعُمَرُ وَعَثْمَانُ، فَرَجَفَ بِهِمْ فَقَالَ: اثْبُتْ أُحَدِّثُ فَإِنَّ عَلَيْكَ نَبِيَّ وَصَدِيقًا وَشَهِيدَانِ))^(۱) .

أنس بن مالك رضي الله عنه می‌گوید: روزی رسول خدا صلى الله عليه وسلم، ابوبکر، و عمر و عثمان بر کوه أُحُدْ بالا رفتند، آنها بالای کوه بودند که کوه به لرزه در آمد، رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرمودند: ای أُحُدْ آرام گیر، زیرا بر تو پیامبری، و صدیقی، و دو شهید است؛ نبی یعنی: محمد، و صدیق یعنی: ابوبکر، و دو شهید یعنی: عمر و عثمان .

عن النعمان بن بشير رضي الله عنه عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ((يا عثمان إن ولاءك الله هذا الأمر فأرادك المنافقون أن تخلع قميصك الذي قمصك الله فلا تخلعه، يقول ذلك ثلاث مرات، قال النعمان فقلت

(۱) إمام بخاري، أبوداود، ترمذي، ونسائي در سنن كبرى .

لعائشة: ما منعك أن تُعلمي الناس بهذا؟ قالت:
أُنسيتُهُ^(۱).

نعمان بن بشیر رضی اللہ عنہ از عائشة رضی اللہ عنہا نقل می‌کند که رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم فرمودند: ای عثمان اگر خداوند تو را فرماندار و حاکم این ملت قرار داد، و منافقین خواستند این لباسی را که خداوند به تن تو کرده است بیرون بیاورند، آنرا بیرون نیاور، و آنرا سه بار تکرار کرد، یعنی: از فرمانداری و حاکمیت استیفاء مده، زیرا تو بر حق هستی، نعمان می‌گوید: به عائشة گفتم: چرا مردم را از این چیز اطلاع ندادی؟ عائشه فرمود: یادم رفته بود، هدف نعمان این است که هنگام شهادت عثمان چرا مردم را اطلاع ندادی؟

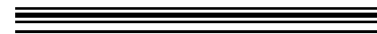
(۱) إمام أحمد، ترمذی، ابن ماجه، ابن حبان، الهیثمی فی موارد الظمان، الحاکم فی المستدرک، کنز العمال وغیره .

((عن علي بن أبي طالب عليه السلام قال: لقد عهد إلي النبي
الأمي عليه السلام أنه لا يحبك إلا مؤمن ولا يبغضك إلا
منافق))^(۱) .

علي بن أبي طالب عليه السلام می‌فرماید: رسول اکرم صلی الله علیه و آله خطاب
به من فرمود: بجز مؤمن کسی دیگر با تو محبت و دوستی
نمی‌کند، و بجز منافق کسی دیگر با تو بُغض و دشمنی
نمی‌ورزد .

---

(۱) امام مسلم، ترمذی، نسائی، وابن ماجه .

فصل:

(۶): عشره مبشره به بهشت:

کسانی که رسول الله ﷺ بشارت به بهشت داده است، ما نیز گواهی می‌دهیم که آنها بهشتی هستند، و این از اصول أهل سنت و جماعت است، مانند این ده نفر که رسول اکرم ﷺ فرمودند اینها بهشتی هستند:

- ۱ — أبوبکر صدیق .
- ۲ — عمر بن خطاب .
- ۳ — عثمان بن عفان .
- ۴ — علي بن أبي طالب .
- ۵ — طلحة بن عبيدالله .
- ۶ — زبیر بن عوام .
- ۷ — سعد بن أبي وقاص .

۸ — سعید بن زید بن نفیل .

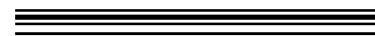
۹ — عبدالرحمن بن عوف .

۱۰ — أبو عبیده بن جراح رضوان الله عليهم أجمعين .

عن عبدالرحمن بن عوف رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: ((أبو بكر في الجنة، وعمر في الجنة، وعثمان في الجنة، وعلي في الجنة، وطلحة في الجنة، والزبير في الجنة، وعبد الرحمن في الجنة، وسعد بن أبي وقاص في الجنة، وسعيد بن زيد في الجنة، وأبو عبيدة بن الجراح في الجنة))^(۱) .

حدیث مذکور دلیل بهشتی بودن این ده نفر فوق است چنانکه در این حدیث رسول اکرم صلى الله عليه وسلم به بهشتی بودن این ده نفر گواهی داده اند .

(۱) إمام أحمد، أبوداود، ترمذی، وابن ماجه غيره .

فصل:

(۷): عدم گواهی دادن برای شخص معینی که بهشتی یا

دوزخی است:

از اصول اهل سنت و جماعت است که گواهی به بهشتی

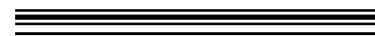
یا دوزخی بودن هیچ اهل قبله، یعنی: هیچ مسلمان

نمیدهند، مگر اینکه رسول الله ﷺ گواهی داده باشد،

بلکه اهل سنت برای نیکوکاران امید و آرزوی ثواب

دارند و می‌ترسند و بیمناک اند که بدکاران مجازات

شوند.

فصل:

(۸): وظیفهٔ مسلمانان در برابر أزواج و همسران رسول

خدا ﷺ:

همسران رسول خدا ﷺ مادر همهٔ مؤمنان اند و وظیفهٔ مسلمانان است که برای آنها از خداوند رضایت طلب کنند، آنها از هر گونه بدی و زشتی دور هستند، برترین آنها خدیجه دختر خویلد، و عائشه دختر ابوبکر صدیق می‌باشند .

در حالی که همهٔ آنها در نقل علم و میراث رسول خدا ﷺ سرمایه ای گرانبها بودند، آنها بسیاری از علوم نبوت را به امت محمدی منتقل کردند، نمونهٔ راستی، راستگوئی، امانتداری، عفت، پاکدامنی، وفاداری، در زنا شوی و خانه داری بودند، بر زنان مسلمان است تا از آنها پیروی

کنند و آنها را الگوی خویش قرار دهند، زیرا دنیا تا قیامت افرادی مانند آنها را بخود نخواهد دید و مانند آنها پیدا نخواهد شد .

فصل:

(۹): وظیفهٔ مسلمانان در برابر ائمه و حکام و فرمانروایان مسلمین:

اطاعت از گفتار علماء و عمل به گفته های آنان وظیفهٔ ماست، همچنین باید از حکام مسلمان اطاعت کنیم، اگر انحراف و بدی از آنها دیدیم نصیحت آنها وظیفهٔ ماست، در گفتار و کردار نیک آنها را یاری کنیم، مگر اینکه گفتار و کردار آنها مخالف قرآن و سنت باشد، در اینصورت نباید از آنها اطاعت کنیم .

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله ﷺ قال: ((الدين النصيحة، الدين النصيحة، الدين النصيحة، قلنا لمن يا

رسول الله؟ قال: لله ولكتابه ولرسوله ولأئمة المسلمين وعامتهم))^(۱) .

از ابو هريرة رضي الله عنه روایت است که رسول اکرم صلى الله عليه وسلم فرمودند: دین اسلام دینی است که به کردار و گفتار خوب نصیحت می‌کند — و آنرا سه بار تکرار فرمودند — یاران رسول الله صلى الله عليه وسلم سؤال کردند: نصیحت برای چه کسی؟ فرمود: برای کتاب خدا که آنرا بخوانید و مورد عمل قرار دهید، و برای خدا که به او ایمان بیاورید، و برای رسول خدا که از او اطاعت کنید، و برای علماء و أمراء و زمامداران و حکام مسلمین که از آنها اطاعت کرده و آنان را یاری کنید، و بر آنها انقلاب نکنید بجز در حال کفر آشکار و واضح، در اینجا است که در برابر

(۱) إمام أحمد، بخاری، مسلم، أبوداود، ترمذی، نسائی، ابن خزيمة، الدارمی .

معصیت خالق، اطاعت از مخلوق درست نیست، و همچنین نصیحت برای تمام مردم است، به این صورت که با راهنمایی به راه راست آنها را یاری کنیم .

خداوند می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾^(۱) .

[ای کسانی که ایمان آورده اید، از خدا، و رسول خدا، و حکام و زمامداران مسلمان اطاعت کنید، و اگر در مورد مسئله ای اختلاف و نزاع کردید به حکم خدا و رسول خدا ﷺ باز گردید، اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید این کار — رجوع به حکم خدا — برای شما

(۱) سوره النساء آیه ۵۹ .

بہتر و سرانجام خوبتری خواهد داشت] .
در پایان امیدوارم این کتابچه مورد توجه خوانندگان
گرامی قرار گیرد و در برخی از مسائل خداشناسی
سرمشق و الگوی پیروی از قرآن و سنت باشد .
والله تعالی أعلم
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین .
وصلی اللہ علی سیدنا ونبینا محمد وآلہ وصحبہ .
سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام علی
المرسلین والحمد لله رب العالمین .

فهرست مطالب

صفحه	عنوان	م
	مقدمه مؤلف	۱
	چگونه خالق خود را می‌شناسی	۲
	جزای مشرک	۳
	اسلام یعنی چه؟	۴
	معنای لا اله الا الله	۵
	دلیل نماز و زکات	۶
	دلیل روزه و حج	۷
	اصول ایمان	۸
	پیامبر ما چه کسی است؟	۹
	ایمان به معاد	۱۰
	بعثت حضرت رسول اکرم ﷺ	۱۱
	اولین پیامبران چه کسی است؟	۱۲

- ۱۳ بخشی از اعتقادات اهل سنت و جماعت
- ۱۴ ایمان به عذاب قبر و خوشی آن
- ۱۵ حشر، پاداش، و جزاء
- ۱۶ وظیفهٔ مسلمانان در برابر رسول خدا ﷺ
- ۱۷ محبت و دوستی با صحابه ﷺ
- ۱۸ وظیفهٔ مسلمانان در برابر خلفای راشدین ﷺ
- ۱۹ عشرهٔ مبشره به بهشت
- ۲۰ برای شخص معین گواهی به بهشتی و یا دوزخی بودن نمی‌دهیم
- ۲۱ وظیفهٔ مسلمانان در برابر همسران رسول اکرم ﷺ
- ۲۲ وظیفهٔ مسلمانان در برابر علماء و حکّام و فرمانروایان مسلمین
- ۲۳ فهرست مطالب

